

Parco Nazionale della Majella

3

Nationaal Park Majella is één van vier nationale parken – Abruzzo, Sirente, Gran Sasso en Majella – in de regio Abruzzo in **hartje Italië** in de centrale Apennijnen. Het is het eerste en **enige PAN Park** van West-Europa.

Tekst en fotografie Sjiva Janssen

We dalen af door steile, vochtige kloven, en roetsjen onderuit op het glibberige pad naar het kluzenaarsnest San Bartolomeo

HET GEBIED

Majella is een kalkmassief, rijk aan grotten en holen, met meer dan 60 toppen, waarvan 30 hoger dan 2000 meter. Het wordt gevormd door verlaten hoogvlaktes en steile dalen. Monte Amara is met 2793 meter de hoogste berg en de tweede hoogste top van Italië, na Gran Sasso, buiten de Alpen om. Majella is uniek door zijn ligging op een kruispunt van verschillende klimaten, waardoor er meer dan 2000 soorten flora voorkomen uit Balkan, Alpen en Mediterraneë.

Het Majella-gebergte loopt in het westen steil en compact af, maar wordt in het oosten doorsneden door diepe kloven waar de mens zijn sporen kon nalaten. Je vindt er veel hermitages en hutjes van schapenherders. Met een groep natuurliefhebbers trekken we ruim een week dit gebied in, we maken excursies en wandelingen onder begeleiding van SNP-reisleider Dinand Turnhout, die ons elke avond als toefje op de taart een natuurlesje geeft.

ROMEINEN OP SKI'S

De eerste avond leren we dat Majella ontstaan is door koraalafzettingen van miljoenen jaren geleden. Ze zijn door aardploffing opgestuwd en kregen tijdens de laatste IJstijd – nog maar heel kort geleden eigenlijk! – hun huidige gladde vorm. De afgeronde toppen lagen allemaal onder het maaijs. 'Wat Majella vooral bijzonder maakt, is de veelheid van plantensoorten', doceert Dinand enthousiast. 'Balkansoorten hebben hier hun meest westelijke verspreidingsgebied, arctisch-alpiene soorten hun meest zuidelijke en een aantal mediterrane soorten hun meest noordelijke. Ook zijn er zeker 140 plantensoorten endemisch, wat wil zeggen dat ze nergens anders voorkomen!' Maar net als in de Bulgaarse PAN Parks wordt ook Majella bedreigd door skitoerisme. De omstandigheden zijn goed. 's Winters valt hier veel sneeuw onder invloed van de Bora, de ijzige wind die vanaf de Balkan stroomt en 's zomers juist erg heet is. 'Het skigebied, bij Passolanci-

ano, is nog klein en te verwaarlozen', zegt Dinand. 'Maar Rome ligt op slechts tweeënhalve uur rijden. En de Romeinen willen graag skiën.'

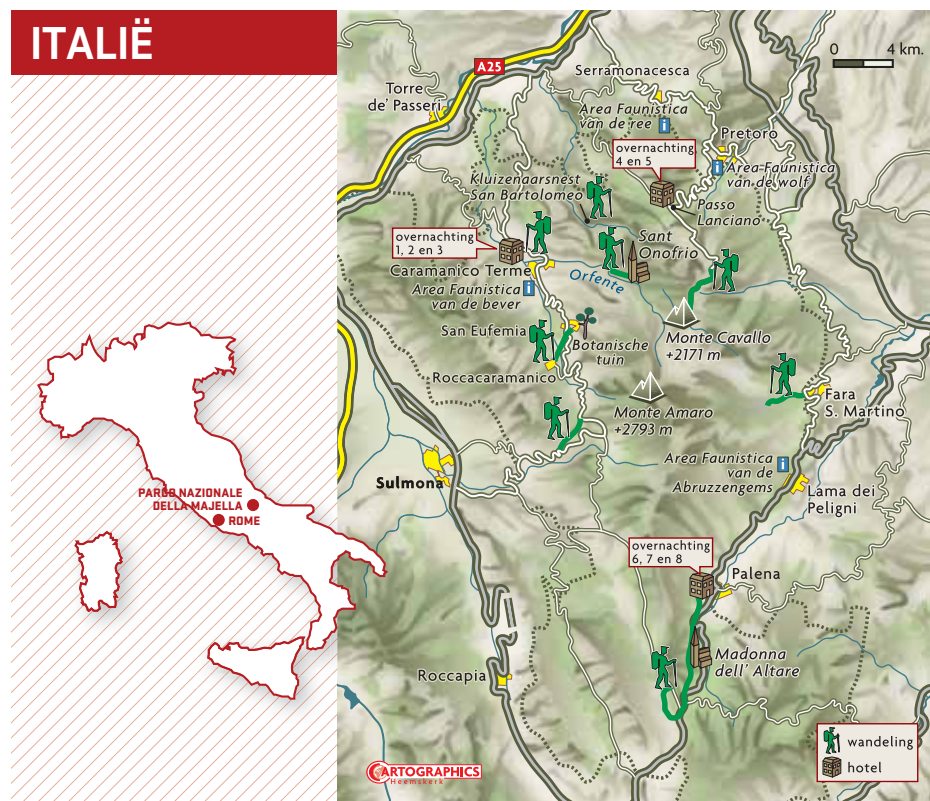
OP EEN BULT

Dat wandelen en natuur liefhebben van alle leeftijden is, bewijst onze groep. Henk, al in de zeventig, is een echte bergwandelaar, maar in zijn eigen woorden 'van niveau 4 naar 2 gezakt'. Wil heeft deze eenvoudige wandelreis geboekt, maar haar man loopt momenteel de Everest Trek! Loes is simpelweg Italië freak. Enna gebruikt wandelen als therapie. Gezamenlijk dalen we af door steile, vochtige kloven, we roetsjen onderuit op het glibberige pad naar het kluzenaarsnest San Bartolomeo in de kloof van de San Spirito rivier en staan bovenop Monte Cavallo (2171 m) waar we genieten van het uitzicht op de Adriatische Zee, de hogere pieken van Majella en in de verte Gran Sasso.

Na een van de wandelingen, door een dicht beukenwoud, arriveren we in Rocca-caramanico, een dorp gebouwd op een bult in de vallei, waar een oude visser uit Pescara een buitenhuis gekocht heeft, omdat zijn vrouw zo van de bergen houdt. Hij is bezig zijn toegangsdeur hoger te plaatsen, nadat het huis afgelopen winter drie meter ondergesneeuwd raakte. We lopen verder, over een oud verbindingspad tussen de dorpen naar een botanische tuin aan de overkant van de vallei, waar schoolkinderen geleerd wordt wat hier groeit en bloeit.

ABRUZZENWOLF

Educatie, wetenschap en natuurbehoud gaan in het natuurpark hand in hand. In verschillende dorpen aan de rand van het park zijn informatiecentra en 'Area Faunistica' waar reeën, otters en gemzen semi-wild gehouden worden om uit te zetten. We slaan er geen een over. Het meest bijzonder is die van de Abruzzen-

In de krant staat een bericht over Bernardo, een beruchte beer die onlangs in Pizzoferrato nog kippen heeft gedood

De feiten

Gelopen tochten Georganiseerde natuurreis van SNP bestaande uit 7 wandel- en excursiedagen vanuit verschillende standplaatsen rondom het park.

Zwaarte/moeilijkheidsgraad Eenvoudig.

Markering Er zijn gemarkeerde wandelpaden, maar wij volgden SNP-routes.

Overnachten Hotels.

Beste tijd Voor- en najaar.

Verhard/onverhard 20/80.

Er naar toe Vliegen op Rome, waarna het nog circa 3 uur rijden is.

wolf. Luca en Fabrizio verzorgen er drie wolven die opgevangen worden, omdat ze in het wild door de roedel uitgestoten zijn. Tijdens voedertijd vangen we een glimp van de beesten op. Luca heeft vorig jaar eigenhandig een van de wolven geopereerd, nadat ze levensgevaarlijk gewond was geraakt bij een onderling gevecht. Hij laat ons de foto's zien in het infocentrum in Pretoro. Hij toont ook een klem. 'Tot '71 werd er op ze gejaagd', zegt hij, 'en nu ook weer, want het gaat weer goed met de Abruzzewolf. Ze hebben weer prooi.' De wolven jagen op reeën, gemzen, edelherten en schapen. De Abruzzehond, die bijna even beroemd is, omdat hij zo goed tegen wolven kan vechten, beschermde de kudde en is in zekere zin de redding van de wolf geweest. 'Maar dat beschermen lukt niet altijd even goed, bijvoorbeeld als er mist hangt', zegt Luca. 'Vorig jaar zijn er een keer 56 schapen gedood in één dag.' Herders hebben nu een afgeschermd gebied gekregen en het park vergoedt de schade als er schapen worden gedood. De wolf in het wild zien is haast onmogelijk. Dinand, die tijdens de wandelingen voortdurend van alles vindt, drollen van gemzen, reeën en vossen, meent ook een

wolvendrol te hebben gespot. Een witte, met kalk uit de botten van de prooi die de wolf met huid en haar verslindt.

BERUCHTE BEER

Ooit liepen er 700.000 schapen alleen al in Majella. Dat verklaart waarom je overal in het gebied tholos aantreft, opgestapelde stenen hutjes die als toevlucht voor de traditionele herders dienden. Paolino is de laatste traditionele herder van Majella. Een vreemde snuiter, vinden de dorpelings, die eens in de drie, vier dagen afdaalt om kaas en wijn te halen. De andere herders, nog best veel, rijden tegenwoordig liever met trucks. De tholos vervallen langzaam allemaal.

Verbleven we de eerste dagen in Caramarico – een oud kuuroord aan de noordwest kant van Majella, in de vallei tussen Majella- en Morrone-gebergte – de laatste dagen verkennen we het gebied aan de zuidkant van Majella, vanuit Paleno, 800 meter hoog en het laatste dorp in een prachtige vallei. In de krant staat een bericht over Bernardo, een beruchte beer die wel vaker een dorp verrast en onlangs in Pizzoferrato nog kippen heeft gedood. In de vallei liggen veel kaasboerderijen gelegen, waar de kaas buiten te drogen wordt gelegd. En er zijn imkers, die van het park een elektrisch hek krijgen om de korven te beschermen.

WOEDENDE BOEREN

Vroeger was de jacht op beren populair. Alleen op de diepste plekken in het bos konden enkele exemplaren overleven, maar met 40 stuks is de Majellabeer nu een bedreigde soort en één van de zeldzaamste berensoorten ter wereld. Elders in West-Europa is de beer al uitgestorven en worden dappere pogingen gedaan om 'm weer uit te zetten. Vanuit Slovenië is de beer naar Trentino gehaald waar hij het verrassend goed doet. In de Pyreneeën leidde de introductie tot woede van boeren en schapenherders. Nakomelingen van de beren uit Trentino trekken verder. Een enkeling gaat Oostenrijk in, Zwitserland heeft zijn Lumpaz, Duitsland had Bruno, totdat boeren Bruno

neerschoten. Om de beren in Majella te beschermen fokken de parkrangers honden die ze doneren aan herders. Ze planten fruitbomen als voedselbron voor de beren en verwijderen vallen.

HIJ BEWEEGT!

Als we op een dag over de bodem van een drooggevallen meer lopen, heeft Wil iets gespot. Zij heeft Alaska-ervaring en weet waar beren meestal uithangen. 'Kleine, open plekken in het bos, precies zoals die daar halverwege de helling.' Ze wijst omhoog en één voor één komen de verrekijkers tevoorschijn. Zou het? 'Ja, hij heeft duidelijk een zithouding.' 'Hij beweegt!' roept Dinand. Hm, kennelijk heeft Dinand de beste verrekijker, en één voor één gebruiken we de zijne. Voor de twijfelaars beeldt Dinand uit hoe de beer erbij zit; met de poten wijd gespreid en zijn armen aan beide kanten uitstrekkend om besjes te plukken van een struik. Na een halfuur is de beer echter nog steeds niet van zijn plaats gekomen. 'Als dat een beer is, is-ie wel uiterst relaxt.' ●

Detail van een kruisbeeld ergens hoog in Majella.

Chieti, op een bult tussen bergen en zee.

Serramonacesca.

Ga naar oppad.nl voor een pdf met uitgebreide informatie over deze tocht, kaarten en gidsen, overnachtingsmogelijkheden, een dag tot dag routebeschrijving, etc.

Tholossen, oude, vervallen herdershutten, kom je overal tegen in Majella.